

6. Мамардашвили И. Н. Форма превращения / И. Н. Мамардашвили // Философская энциклопедия. – М.: Сов. энциклопедия, 1970. – Т. 5. – С. 386-389.

7. Маслыко Е. А. Совершенствование межпредметных связей в системе методической подготовки учителя иностранного языка / Е. А. Маслыко // Методическая подготовка преподавателей иностранных языков: Сб. научн. трудов. – М., 1989. – С. 88-90.

8. Основы педагогического мастерства / Под ред. И. А. Зязюна. – М.: Просвещение, 1989. – 302 с.

Надійшла до редколегії 28.09.2009

УДК 378.1

Закордонец Н. І.

ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ У ШВЕЙЦАРІЇ

У статті досліджено загальні закономірності професійної підготовки фахівців туристської сфери. Теоретично обґрунтовано положення щодо технології професійної освіти у школах готельного менеджменту. Ключові слова: туристська освіта, професійна підготовка, фахівець туристської сфери, школа готельного менеджменту.

Закордонец Н. И. Общие закономерности профессиональной подготовки будущих специалистов сферы туризма в Швейцарии. В статье исследованы общие закономерности профессиональной подготовки специалистов туристской сферы. Теоретически обоснованно положение относительно технологии профессионального образования в школах гостиничного менеджмента. Ключевые слова: туристское образование, профессиональная подготовка, специалист туристской сферы, школа гостиничного менеджмента.

Zakordonets N. I. General conformities to the law of professional preparation of future specialists of sphere of tourism in Switzerland. In article the general aspects of professional training of specialists of tourist sphere are explored. The technology of professional education at schools of hotel management is theoretically analyzed. Key words: tourist education, professional training, specialist of tourist sphere, school of hotel management.

Туризм в уявленні більшості людей пов'язаний із відпочинком, новими враженнями, задоволенням. Він міцно увійшов у життя людини з її природним прагненням відкрити і пізнати незвідані краї, пам'ятки природи, історії і культури, звичаї і традиції різних народів. Разом із тим відомо, що туризм є однією з найприбутковіших і найдинамічніших галузей економіки. За прогнозами фахівців XXI століття стане століттям туризму. В умовах глобалізації туризм набуває нових функцій і розглядається як важливий механізм управління міжкультурним діалогом народів. В сучасному світі туризм з домінуючого економічного явища перетворюється на соціальний і культурний феномен. Туризм виступає одним із найефективніших засобів розширення взаємодії різних культур, практичним методом розробки принципів співробітництва на міжнародному рівні, каналом розповсюдження освітніх моделей, що орієнтуються на відкритість та мобільність.

Аналіз організації, системи і якості підготовки фахівців туристської діяльності показує, що суттєво змінюються погляди на роль туристських кадрів, які існували протягом багатьох років, зростають вимоги до їх підготовки, усвідомлюється необхідність професіоналізму менеджерів з туризму. Вивчення наукової літератури і періодики дозволяє дійти висновку про те, що проблема професійної туристської освіти, підготовки фахівців для сфери туризму отримала певне віддзеркалення в роботах із проблем розвитку туризму і в публікаціях, присвячених питанням професійної вищої і середньої освіти.

Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму ґрунтовно досліджували А. Кирсанов, А. Лігоцький, А. Сеселкин, І. Смирнов; порівняльної професійної педагогіки – М. Лещенко, В. Кудін, Л. Пуховська, О. Сухомлинська; особливості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму охарактеризовано в працях Є. Алілуйко, І. Зоріна, Л. Кнодель, В. Федорченка.

Між тим, інтенсивний розвиток туризму в сучасному суспільстві вимагає поглибленого вивчення процесу підготовки багатопрофільних фахівців туризму. В умовах становлення в Україні туристської освіти, яка б задовольняла потреби суспільства та відповідала європейським стандартам

підготовки відповідних фахівців, особливого значення набуває вивчення і реалізація прогресивних ідей зарубіжного досвіду. У цьому контексті значний інтерес становить досвід Швейцарії, де туристична індустрія та освіта мають давню історію та багаті традиції.

Стаття написана відповідно до плану науково-дослідних робіт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та тематичного плану наукових досліджень Державної туристичної адміністрації України.

Мета статті – проаналізувати загальні закономірності професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму в Швейцарії.

У Швейцарії освіта та наука належать до числа головних пріоритетів. У країні, чисельність населення якої не досягає 7,5 млн. осіб, налічується приблизно 1,1 млн. школярів і студентів. Вона посідає четверте місце у світі за числом нобелівських лауреатів. „Альпійська республіка”, що поєднує 26 кантонів і напівкантонів, стала місцем злиття трьох великих культурних і мовних традицій – німецької, французької та італійської. На першій мові говорить 65% населення, на другій – 19%, на третій – 12%. На кожній із цих мов, а також на англійській, іноземець може одержати освіту. Швейцарська туристська освіта високо цінується в усьому світі, вона якісна, ґрунтовна та приваблює багатством вибору, тому сюди приїжджає на навчання багато іноземців. Їхня частка від загального числа студентів швейцарських ВНЗ становить 5-20%, а в Женеві доходить до 33%. До речі, саме в цій країні вперше з’явилися міжнародні школи та навчальні програми, наприклад *International Baccalaureate (IB)*. Вищою освітою керують як кантони, так і конфедерація. Отже, в результаті навчальні програми та вимоги до вступників у навчальних закладах можуть відрізнятися від кантону до кантону.

Як відомо, у Швейцарії є декілька типів шкіл готельного менеджменту. *Перший тип* – це професійні школи, що пропонують курси для резидентів країни. Ці курси недоступні для іноземців, але вони мають велику популярність серед корінних жителів, оскільки дуже наближені до реалій подальшої роботи на конкретному робочому місці. Більш того, саме програми професійних шкіл, що використовують практику як базис навчання, а теорію лише для закріплення отриманих знань, лягли в основу програм навчання готельних шкіл в усьому світу.

До другого типу відносяться школи „з традиціями”, такі, як *Glion, Les Roches, Ecole hoteliere de Lausanne*. Ці школи мають солідну навчальну і практичну базу та світову популярність. Їх репутація заснована на багатому досвіді роботи, що дозволяє готувати лідерів туристської індустрії і навчати нові кадри для однієї з найбільш динамічніших сфер бізнесу. Школи мають акредитацію американської *New England Association of Schools and Colleges*. Ця акредитація є гарантією того, що навчальний заклад має ті ж акредитаційні стандарти і контроль за якістю навчання, що і американські університети.

Особлива перевага швейцарської туристської системи освіти полягає в тому, що теоретичне навчання у школах нерозривно пов’язане з практикою, професійною підготовкою, а це значно полегшує розуміння виконуваної роботи, дозволяє підвищити здатність студентів до впровадження інновацій і їх інтеграції в майбутнє професійне життя. Тільки люди, яким знайомі особливості праці і процесу виробництва, можуть оптимальним способом організувати працю і процес виробництва; оцінити вартість використання нових технологій; інтегрувати нові тенденції, зберігаючи кращі традиції. Навчання орієнтоване на клієнта і в більшій ступені враховує культуру і цінності. У Швейцарії зрозуміли, що у сфері туризму важливо приймати близько до серця свою роль господаря: бути хазяїном – покликання, а не просто „робота заради прибутку”. Саме тому в професійній освіті особлива увага приділяється розвитку особистості. Програми навчання включають педагогічні елементи, які сприяють розвитку здібностей, необхідних, щоб бути господарем, бути гідним цього звання [4, с. 14].

У Швейцарії готельні школи виконують три функції: комерційну (зовнішні клієнти необхідні для розвитку у студента якостей, необхідних в справі гостинності, обслуговування, поводження з клієнтами, реалізації послуг); педагогічну (придбання умінь і практичних навиків, освоєння технологій і конкретних інструментів, необхідних для досягнення професійного успіху); роль центру, що надає послуги локальному і регіональному професійному середовищу. Залежно від рівня установи пропонується підвищення кваліфікації і перекваліфікація, різноманітна співпраця та прикладні дослідження [5, с. 124-128].

Швейцарська освіта має наступні сильні сторони. *По-перше*, це поглиблене практичне професійне навчання. Воно є одним із чинників європейської професійної освіти у сфері туризму. Практичне навчання в школі ведеться більш системно, ніж на підприємстві, яке готує тільки до того і пропонує лише те, чого бажають клієнти. Проте чиста шкільна освіта не відображає професійного життя в тому вигляді, в якому вона існує на підприємстві. Краща освіта – це та, яка поєднує навчання в школі з практикою на підприємстві. Так, наприклад, організовано навчання в школах, що мають власні ресторани чи готель для проведення занять. Професійне навчання тут організоване у вигляді систематичних занять, що супроводжуються практикою. Паралельно освоювати практичні нововведення, без сумніву, повинні і викладачі. *По-друге*, спеціалізація теоретичної освіти – комплекс загальних, наукових, технологічних знань з кожної спеціальності, необхідних для розуміння процесу професійної діяльності і її особливостей. Важливим є доповнення навчання професії загальними і спеціальними теоретичними знаннями, які, в основному, викладаються в школі, залежать від традицій і юридичної регламентації в кожній країні. Проте відмінності є і між самими школами, а також між рівнями освіти. Вони пов'язані, як правило, з програмами навчання, розробка яких займає багато часу і які у підсумку стають причиною утрудненої адаптації до нововведень на практиці. У викладачів теж інколи немає можливості пройти перепідготовку, і це призводить до того, що вони не можуть додати своїм дисциплінам актуальності і прогресивності. *Третя сильна сторона* – швейцарський характер навчання менеджменту. Понад усе швейцарську модель навчання менеджменту від інших моделей відрізняє те, що пріоритет в ній віддається базовій практичній професійній підготовці [6, с. 65-70]. У Швейцарії студент, якщо він не проходить післяпрофесійного навчання на підприємстві, перш ніж приступити до вивчення менеджменту у вищій школі готельного бізнесу або в інституті, повинен пройти тривале стажування, що продовжується зазвичай не менше року, в ході якого він потрапляє в реальні професійні ситуації, працює в команді, знаходиться в безпосередньому контакті з клієнтом. Тому всі придбані в аудиторіях знання він зможе використовувати в знайомих йому умовах, а нові знання будуть ним отримані, сприйняті, оцінені і засвоєні з врахуванням конкретної дійсності. Отже, щоб навчитися цінувати і розуміти зарубіжні культури, зберігаючи при цьому свої власні традиції, необхідно добре володіти своєю власною культурою і знати культуру зарубіжних країн. Ця інтернаціональність є обов'язковою в таких глобальних секторах економіки, як готельний бізнес і туризм.

Оригінальна і сильна сторона швейцарської туристської освіти полягає в чергуванні „теорії”, яка викладається в аудиторії або лабораторії (мови, науки, технології), і „практики”, яка проходить у шкільній майстерні або безпосередньо на виробництві, у формі учнівства на підприємстві або „стажування”, передбаченого навчальною програмою. Професійній підготовці властиві не тільки різноманітні рівні і ступені навчання. В її специфіці також простежується ряд тенденцій: потреба у визначеному типі особистості: відкритої, енергійної, дипломатичної і заповзятливої, такої, що невимушено відчуває себе в різній соціальній обстановці; розвиток лідерських талантів особистості і навчання випускника злагоджено працювати з іншими як частина команди; планування кар'єри студента-випускника в процесі навчання; реалізація міжнародного статусу програм навчання; обов'язковість двомовного викладання професійних і спеціалізованих курсів і дисциплін; реальна мотивація і формування взаємозамінних умінь і навичок менеджменту, адаптованих до конкретних умов майбутньої, професійної зайнятості; взаємозв'язок здобуття навичок управління з отриманням прикладних знань аспектів сфери туризму; розвиток філософії балансу академічних знань і професійної підготовки на робочому місці за допомогою довузівської професійної підготовки, зарубіжного стажування, інтегрованого в навчальний процес.

До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести: дидактичне обґрунтування інноваційних підходів щодо організації індивідуальної та самостійної роботи майбутніх фахівців сфери туризму. Результати дослідження можуть бути використані викладачами у навчальних закладах туристського спрямування для розробки навчально-методичного забезпечення педагогічного процесу.

Література

1. Кнодель Л. В. Становлення і розвиток професійної компетенції спеціалістів сфери туризму / Л. В. Кнодель // Наук. записки Терноп. держ. педагог. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер.: Педагогіка. – Тернопіль, 2005. – Вип. 2. – С. 42-49.

2. Сақун Л. В. Найважливіші аспекти підготовки фахівців туристської сфери / Л. В. Сақун // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: 36. наук. праць. – К.: КНЛУ, 2003. – Вип. 24. – (частина 2). – С. 65-67.

3. Сеселкин А. И. Диалектическая взаимосвязь диверсификации и стандартизации профессионального туристского образования / А. И. Сеселкин // Дополнительное образование. – 2004. – №1. – С. 14-17.

4. Сеселкин А. И. Диверсификация профессионального туристского образования: Монографія / А. И. Сеселкин. – М.: Советский спорт, 2003. – 240 с.

5. Педагогіка туризму: Навчальний посібник / За ред. В. К. Федорченка, Н. А. Фоменко, М. І. Скрипник, Г. С. Цехмістрової. – К.: Слово, 2004. – С. 169-264.

6. Федорченко В. К. Зарубіжний досвід при формуванні змісту туристської освіти / В. К. Федорченко // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. / Мін-во освіти і науки України; Науково-методичний центр вищої освіти. – К., 2003. – Вип. 35. – С. 64-73.

Надійшла до редколегії 29.09.2009

УДК 355.133.4: 304. 4

Зелений В. І., Кучеренко А. А.

ОБҐРУНТУВАННЯ КАТЕГОРІЙ ТА ПОНЯТЬ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ

У статті обґрунтовано такі категорії та поняття політичної культури офіцерського складу: культура, політична культура, політична свідомість, політичний інтерес, політична поведінка, політична освіта. Ключові слова: політична культура, категорії, поняття, офіцер.

Зелений В. И., Кучеренко А. А. Обоснование категорий и понятий политической культуры офицерского состава. В статье обоснованы такие категории и понятия политической культуры офицерского состава: культура, политическая культура, политическое сознание, политический интерес, политическое поведение, политическое образование. Ключевые слова: политическая культура, категории, понятия, офицер.

Zeleny V. I., Kucherenko A. A. The bases of categories and notions of political culture of officers. The Article establishes such categories and notions of political culture of the officer personnel as culture, political culture, political awareness, political interest, political conduct and political education. Key words: political culture, categories, notions, officer.

Проблема культури – проблема вибору тих або інших цінностей, які визначають спрямованість особистості. Культура – це сукупність усіх видів перетворювальної діяльності людини і суспільства, а також результатів цієї діяльності, що упредметнились у матеріальних і духовних цінностях. З нашої точки зору, одним з основних базових компонентів культури особистості фахівця, як громадянина, є його політична культура, яка формується в процесі соціалізації під час навчання у ВНЗ, в умовах професійної та службової діяльності.

Актуальність проблеми визначається потребою суспільства в підвищенні якості політичної освіти майбутнього фахівця і політичної культури офіцерів зокрема. За минулі роки опубліковано багато наукових робіт, присвячених ідейно-політичному вихованню молоді, становленню її політичної культури. Незважаючи на недостатню обґрунтованість зазначеної проблеми, публікації останніх років містять теоретичний і емпіричний матеріал, який сприяє більш глибокому проникненню в її сутність. Визначальну трудність викликає відсутність єдиного розуміння сутності визначення категорії «політична культура».

Аналіз філософської, політологічної і психолого-педагогічної літератури показав, що відбувається подальше поглиблення і розширення проблематики теоретичних і експериментальних досліджень у сфері теорії і практики професійної культури в цілому і політичної зокрема. Так, у роботах В. М. Бебика [1], М. Ф. Головатого [1], В. І. Мірошніченка [6], С. І. Ткачова [5], Ю. С. Півоварова [2], М. М. Поліщука [6], В. А. Ребкала [1], Н. О. Ткачової [5], В. І. Царенка [6] та ін. висловлюються різні думки щодо сутності і структури політичної культури. У сучасній педагогічній літературі проблема формування політичної культури офіцерів залишається поки недостатньо розробленою.